

VILJANDI VANALINNA MUINSUSKAITSEALA KAITSEKORRA KOOSTAMISE KOOSOLEKU PROTOKOLL

21.10.2021

Osavõtjad: **Laura Ingerpuu** (Muinsuskaitseamet, ehituspärandi nõunik-analüütik, töörühma juht), **Anne Kivi** (Muinsuskaitseamet, Viljandimaa nõunik), **Kalvi Märtn** (Viljandi Linnavalitsus, abilinnapea), **Olav Remmelkoor** (Viljandi Linnavalitsus, peaarhitekt ja arhitektuuriameti juhataja), **Leele Välja** (Viljandi Kultuuriakadeemia, arhitektuuriajaloolane), **Margit Aule** (KAOS Arhitektid, arhitekt), **Monika Vestman** (Viljandi Linnavalitsus, kultuuriväärtuste spetsialist) ja **Maria Silla** (Muinsuskaitseamet, muinsuskaitsealade spetsialist). Juurde oli kutsutud **Martti Veldi** (Muinsuskaitseameti kartograafianõunik).

Päevakorra teemad:

1. Ajalooliste kinnistupiiride analüüs
2. Kaitsekorra I avalik koosolek
3. Viljandi muinsuskaitseala väärtused

Arutelu:

1. Ajalooliste kinnistupiiride analüüs

Martti Veldi andis ülevaate tehtud analüüsist (Zoomis). Analüüs on tehtud selleks, et näha millised kinnistud muinsuskaitsealal on säilinud oma ajaloolistes piirides. Täna on tehtud analüüsid Tartu, Pärnu, Kuressaare ja Paide kohta. Martti tutvustas Viljandi kohta tehtud analüüsi. Meetod on lihtne – kogus kokku ajaloolised kaardid, georeferents need ära ehk sidus tänapäevaste koordinaatide süsteemiga, et saaks neid kaarte omavahel võrrelda ja võrrelda ka katastri piire eri aegadel. Viljandi kohta on varasem katastriandmetega kaart 1790. aastast, kus on selgelt juba piirid välja toodud. Hästi eristub ka keskaegne linnaosa ja uusaegne, kus krundid on juba välja mõõdetud, aga elumajasid veel vähe peal. Järgmine kaart on aastast 1832, kus on näha, et olukord on sarnane, ainult eeslinna osale on maju juurde tekkinud. Kolmas kaart on aastast 1900, kus endiselt on peal veel keskaegne vallikraav, linn ise veel väga suureks selleks ajaks paisunud ei ole. Neljas kaart on 1920. aastatest.

Olukord Viljandis on üsna sarnane nagu Paides, kus nägime samamoodi, et suuremad kinnistupiiride muutused toimusid pärast II maailmasõda. Aastaks 1900 on veel olukord selline, et säilinud on kaks kolmandikku ajaloolistest piiridest 18. sajandi lõpust. 1832. aastast on juba näha, et on hakatud suuri ajalooliseid krunte jupitama. Kuid pärast II maailmasõda on pilt selline, et ajaloolisi krunte 18. sajandi lõpust on kokku viis, 19. sajandi algusest on ainult 1 ja 20. sajandi I veerandist on mõnevõrra rohkem. Kui rääkida Viljandi krundistruktuurist, mida peaks või võiks muinsuskaitsealiselt säilitada, siis need on nimetatud krundid. Oluline on see, et ajalooline tänavate võrk on säilinud Viljandis suures osas ajaloolisel kujul. See on väärtus, mida kindlasti tuleb säilitada – ajaloolised tänavad ja nende vahelised kvartalid.

Laura Ingerpuu: mille üle töörühm peaks arutama on see, et kas ajaloolised kinnistupiirid Viljandis on väärtus ja kui on, siis tuleb sõnastada, milles see väärtus seisneb. Kas tuleb

kaitsekorras eraldi nõuded kehtestada ja kas need on üldised nõuded või tuleks vaadata krundi kaupa.

Siiani on kaitsekordades olnud üsna lakooniline sõnastus:

- muutmata või vähesel määral muutunud ajaloolised kinnistupiirid tuleb (üldjuhul) säilitada;
- kinnistu piiride muutmisel tuleb järgida kvartalisisest kinnistustruktuuri (suurust ja kuju), määrata krundile lihtne ja selge kuju, mis võimaldab ehitist hooldada ja teenindada. Muutmise üle otsustamisel lähtutakse kinnistu ajaloolisest väärtusest muinsuskaitseala kontekstis (sh kinnistu ja sellel asuva hoonestuse ajalise seotusest ja järjepidevusest).

Töögrupp pakkus välja sõnastuse Viljandi muinsuskaitseala kaitsekorra eelnõusse:

- muutmata või vähesel määral muutunud ajaloolised kinnistupiirid tuleb säilitada;
- kinnistute liitmine on võimalik ajalooliste kinnistute taastamiseks;
- kinnistute tükeldamine ei ole üldjuhul lubatud.

Samuti peaks käsitlema soovi kvartali siseste jalakäijate tänavate loomise ja uushoonestuse teemat ajalooliste kruntide kontekstis.

Ajaloolisi krundipiiride teemat arutatakse uuesti mõnel järgmisel koosolekul, kuid siis juba konkreetse eelnõu sõnastusettepanekuna.

2. Kaitsekorra I avalik koosolek

Laura Ingerpuu tutvustas koosoleku korraldamise plaane: päevakava, vestlusringis osalejaid jms.

3. Viljandi muinsuskaitseala väärtused

Laura Ingerpuu tutvustas maailmakohviku formaati ja esitas töögrupile 4 küsimust. Igaüks kirjutas vastused paberile ja peale igale küsimusele vastamist toimus arutelu.

Töörühmas kaardistatud väärtused:

1. Millised on tunnetatavad väärtused Viljandi vanalinnas/muinsuskaitsealal? Kui mõtled vanalinnale, siis mis tuleb esimesena silme ette?	2. Mida ja kuidas tuleks teha, et neid vanalinna tunnetatavaid väärtusi kaitsta?
Rahulik ja vaikne elukeskkond	Omavaheline kommunikatsioon ja kohalik kogukond
Autentsus ja vähene sekkumine	Omavaheline kommunikatsioon ja kohalik kogukond
Atraktiivne turistidele	Hoida väärtusi
Looduslikult ilus asukoht	Hoida vaated vabana

Reljeefsus (nii väärtus kui negatiivne)	Hoida vaated vabana
Vaated järvelt ja järvele	Hoida vaated vabana
Keskaegne Viljandi, ka maa-all	Hoida väärtusi
Ordulinnus	Hoida väärtusi
Vallikraavi loetavus	Vallikraav ja ringmüürid välja tuua. Koos sellega linnamüüri küsimus
Tänavate struktuur ja kinnistustruktuur	Hoida kinnistute ja tänavastruktuuri
Vana ajalooline ruum, mis on mitmekesine	Väärtuslikku plaanistruktuuri hoida ja tugevdada ja välja tuua
Arhitektuuriline mitmekesisus. Puitklassitsism ja tellishistoritsism. Villad	Hoida mahulisi parameetreid. Arhitektidele kvalifikatsiooninõuded ja hoida arhitektuuri kvaliteeti Rekonstrueerimisel teha ehitusaegsete materjalidega Koopiamaja ei saa olla kivimaja endisest puitmajast.
Eri ajastustes pärit hoonete detailirohkus vanade töövõtetega	Hoida väärtusi
Mitmekesised tänavakattematerjalid	Hoida väärtusi Ajaloolise teevõrgu taastamisel kasutada ehitusaegseid materjale
Munakivisillutis	Hoida väärtusi Hoovialade taastamine munakivisillutisega
Suitsevad korstnad, kuurid ja puuriidad, pesunöörid ja kuivatud kalad	Hoida väärtusi Korstende taastamine endise piibuna
Vana ja mitmekesine haljastus. Parkide rikkus	Hoida väärtusi
	Selged reeglid. Regulatsioon paika ja organisatsioon, et neid reegleid täidetaks
	Isereguleeruv mehhanism, et inimesi ei käsutataks
	Omanikule vahendeid koolitusena ja pärast rahalisena
	Koolitamine – inimeste mõtte- ja elulaadi mõjutada
	Toetused – maksta kinni see, mis jääb uue ja vana vahele

	Säilitada, reguleerida ja toetada
	Kommunikatsioon
3. Kuidas saab muinsuskaitseala panustada linna arengusse?	4. Kuidas parandada koostööd pärandi hoidmisel ja arendamisel? Mida saan ise ära teha?
Vanalinn mõtteline ja kogukondlik keskkond	Koostöö parandamine, infovahetus ja arvamuste avaldamise võimaluse andmine Ühine otsustamine
Tõmbepunkt külalistele	Kommunikatsioon
Hinnatud elupiirkond	Igapäevane töö väärtuste välja selgitamiseks ja omanikele selgitamiseks
Linna kuvandi looja	Iseseisvaid algatusi, nagu Kassisaba puhastamine. Loov Viljandi
Vanalinn on kohalikule elanikule atraktiivne elupaik, otsitakse miljöölist agulipiirkonda, munakivisillutisega	Tutvustamise ja selgitustöö tugevdamine. Kui omanik on süüvinud asja olemusse spetsialistiga koos, siis hakkab ka nägema väärtusi Nõustamine
Kui vanalinn on korrastatud ja väikemahuline ruum, siis on eraldi väärtus, mille pealt Viljandit tuntakse	Vähem bürokraatiat
Tuntuse pealt tõmme elama asumiseks	Heakorra talgud ja õppepäevad
Äripotentsiaali ei ole	Side reaalsusega, et MKA ei keelaks niisama
Vanalinn on visiitkaart	Infovahetus kodanike ja linn ja MKAga ja linna infovahetus MKA-ga
Unikaalsus tekitab koha identiteeti, toetab kohalikke ja kutsub ka uusi elama. Kohauhkus	Kultuuriakadeemias koolitused muinsuskaitseala elanikele
Vanalinn on linna nägu	Kirjutada Sakalasse ja teha ringkäike elanikele
Võiks olla rohkem lahtiolevaid asutusi, mis tooks inimesed vanalinna	Omanik jõuab arusaamiseni, et ajaloolise ilme taastamine on ilusam. Kui aru ei saa ja jääb vajaduspõhise lahenduse juurde, siis jääb küsimus, kes talle restaureerimise kinni maksab
Linna institutsioonid ja koolid vanalinna – et elu linnas püsiks	
Avalikud asutused peaks tekkima	Tüüpsõlmede ja muude abimaterjalide kaasajastamine